

Asesu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Anfantais Economaidd-Gymdeithasol

Gweler y daflen *Sut i Wneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb* am gymorth i lenwi'r ffurflen yma. Mae croeso hefyd i chi gysylltu gyda Delyth Williams, Swyddog Polisi a Chydraddoldeb ar est 32708, neu DelythGadlysWilliams@gwynedd.llyw.cymru, am gymorth pellach.

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

Mae hefyd yn ofynnol i'r Cyngor, dan ofynion Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011) ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.

O Ebrill 1af 2021 ymlaen mae gan y Cyngor ddyletswydd i roi sylw dyledus i ddod i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.

I) Manylion

I.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Ffioedd Cartrefi Preswyl a Nyrsio
Gwasanaeth Darparu Gofal

I.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Mae'r Cyngor yn gosod ffi yn flynyddol ar gyfer lleoliadau mewn cartrefi gofal (preswyl a nyrsio) o fewn y sector preifat.

Mae'r Cyngor angen gosod ffi cyn Ebrill 2022 er mwyn caniatáu ar gyfer gweithredu. Ar gyfer 2022/23 mae cyfle i'r Cyngor ystyried posibilrwydd ffi uwch i staff, yn ogystal â chostau chwyddiant blynyddol. Fodd bynnag, bydd angen gwaith pellach ar yr agweddau ariannol o hyn cyn gallu dod i benderfyniad.

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Aled Davies, Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant.

1.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

Chwefror 2022. Fersiwn 1.0.

2) Gweithredu

2.1 Pwy yw'r budd-ddeiliaid neu bartneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr asesiad yma?

Darparwyr.

2.2 Pa gamau ydych chi wedi ei cymryd i ymgysylltu gyda pobl hefo nodweddion gwarchoddedig, ynglŷn â'r iaith Gymraeg neu â chymunedau (un ai oherwydd lleoliad neu oherwydd angen) sy'n byw ag anfantais economaidd-gymdeithasol?

Rydym yn cydymffurfio â Strategaeth Mwy na Geiriau, sy'n sicrhau bod cleifion a phreswylwyr yn derbyn y Cynnig Rhagweithiol mewn perthynas â'r iaith Gymraeg. Rydym hefyd yn ymwybodol o'r diffygion yng nghyflogau staff gofal, a'r pwysau y mae'r cartrefi gofal wedi bod oddi dano yn ystod Covid-19, ac felly mae'r ffioedd hyn yn ceisio lliniaru rhywfaint o'r diffygion ariannol hyn.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Amherthnasol.

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

Un o'r ffactorau pwysicaf o ran ceisio ymateb i'r risg o sefydlogrwydd a chynaliadwyedd o fewn y farchnad, yn enwedig y cartrefi nyrzio a chartrefi dementia, yw sicrhau bod y ffioedd sydd yn

cael eu gosod gan y Cyngor yn caniatáu'r cartrefi hyn i fod yn hyfw yn ariannol, sydd yn ei dro yn caniatáu'r cartrefi i dalu staff yn deg am eu gwaith ac, wrth gwrs, darparu gofal o safon i'r trigolion.

Eleni, mae'r setliad y mae'r Cyngor wedi'i dderbyn gan y Llywodraeth wedi bod yn uwch na'r hyn yr ydym wedi ei dderbyn ers sawl blwyddyn. Er nad yw'n ddigon i fod yn ymateb i bob gofyn sydd gan wasanaethau a thrigolion Gwynedd, mae cyfle i fod yn ymateb yn llawnach i'r gofynion o fewn y farchnad ofal na'r hyn sydd wedi bod yn bosib yn y gorffennol.

2.5 Oes yna unrhyw fylchau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Mae angen gwneud gwaith manwl ar y goblygiadau a'r fforddiadwyedd hirdymor. Bydd y gwaith hwn yn cael ei gynnal yn ystod y ddau fis nesaf.

3) Adnabod yr Effaith

3.1 Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar bobl hefo'r nodweddion hyn? Mae hefyd angen ystyried yr effaith ar anfantais economaidd-gymdeithasol ac ar y Gymraeg.

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Dim	Nid oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu y byddai'r ffioedd yn cael effaith gadarnhaol na negyddol ar unigolion oherwydd eu hil.
Anabledd	Positif	Credir y bydd preswylwyr cartrefi gofal yn cael budd o'r ffioedd uwch, gan dderbyn gwell gwasanaeth a gofal.
Rhyw	Dim	Nid oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu y byddai'r ffioedd yn cael effaith gadarnhaol na negyddol ar unigolion oherwydd eu rhyw.
Oedran	Positif	Pobl hyn sydd fwyaf tebygol o gael y budd mwyaf, ond mae'n bosib y bydd hefyd yn effeithio ar oedranau eraill sydd angen gwasanaeth/gofal.
Cyfeiriadedd rhywiol	Dim	Nid oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu y byddai'r ffioedd yn cael effaith gadarnhaol na negyddol ar unigolion oherwydd eu cyfeiriadedd rhywiol.
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Dim	Nid oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu y byddai'r ffioedd yn cael effaith gadarnhaol na negyddol ar unigolion oherwydd eu crefydd, eu cred neu eu diffyg cred.
Ailbennu rhywedd	Dim	Nid oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu y byddai'r ffioedd yn cael unrhyw effaith ar y categori yma.

Bechiogrwydd a mamolaeth	Dim	Nid oes unrhyw effeithiau hysbys o ran y categori bechiogrwydd a mamolaeth.
Priodas a phartneriaeth sifil	Dim	Nid oes unrhyw effeithiau hysbys o ran y categori priodas a Phartneriaeth Sifil.
Yr iaith Gymraeg	Positif	O ganlyniad i well cyfleoedd cyflogaeth i drigolion lleol, mae'n debygol y bydd hyn yn cael effaith gadarnhaol ar ddarpariaeth iaith Gymraeg a'r cynnig rhagweithiol i breswylwyr.
Anfantais Economaidd-Gymdeithasol	Positif	Byddai cynnig cyflog uwch yn cael effaith gadarnhaol ar y staff, ac ar breswylwyr hefyd gan fod lefelau recriwtio a chadw staff am fod yn uwch, gan olygu darpariaeth well o ran gofal.

* I'w ddileu yn ôl yr angen

3.2 Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a bechiogrwydd a mamolaeth. Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio'r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Ydi	Bydd y ffioedd yn gyson i bob darparwr ac felly ni fydd unrhyw gamwahaniaethu.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Ydi	Bydd gwell lefelau staffio o ganlyniad i well cyflogau, gan olygu y bydd gan staff fwy o gyfle i wneud mwy a bod yn fwy o ran o'u cymuned.
Meithrin perthnasau da	Ydi	Bydd morâl staff yn gwella gyda mwy o staff yn cael eu recriwtio a'u cadw. Yn ogystal, bydd preswylwyr yn cael gweithlu mwy sefydlog sy'n gyfle i fagu perthnasau da.

* I'w ddileu yn ôl yr angen

- 3.3 Sut mae eich cynnig yn sicrhau eich bod yn gweithio yn unol â gofynion Safonau'r Iaith Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y manteisir ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?**

Rydym yn cydymffurfio â Strategaeth Mwy na Geiriau, sy'n sicrhau bod cleifion a phreswylwyr yn derbyn y Cynnig Rhagweithiol mewn perthynas â'r iaith Gymraeg. Mae'n debygol y bydd codi'r ffioedd yn cael effaith gadarnhaol ar y cynnig rhagweithiol.

- 3.4 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer er mwyn cael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i leihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gallai'r polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?**

Rydym wedi gwneud popeth o fewn ein gallu i sicrhau na fydd unrhyw effeithiau andwyol ar yr iaith Gymraeg.

- 3.5 Sut mae'r cynnig yn dangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i fynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwch fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig).**

Bydd y ffioedd yn galluogi i ofalwyr dderbyn cyflog uwch, sy'n gyfystyr â Chyflog Byw Gwirioneddol.

- 3.6 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol, yn unol â'r Ddeddf Economaidd-Gymdeithasol?**

Rydym wedi gwneud popeth o fewn ein gallu, ac yn wir, gosodir y ffioedd er mwyn rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol drwy gyfarch y Cyflog Byw Gwirioneddol i ofalwyr.

4) Dadansoddi'r canlyniadau

- 4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?**

Mae'n debygol o gael effaith sylweddol bositif ar y grŵp sydd dan anfantais economaidd-gymdeithasol gan y byddant yn derbyn Cyflog Byw Gwirioneddol.

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?

Ni ddylai'r cynllun gael effaith negyddol ar unrhyw unigolion gyda nodweddion gwarchoddedig penodol.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	x
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	
Dim camau pellach ar hyn o bryd, mae'n gynamserol i benderfynu, neu does dim digon o dystiolaeth	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Nid ydym yn disgwyl y bydd unrhyw effeithiau negyddol ond byddwn yn monitro ac yn ymdrin ag unrhyw effeithiau negyddol allai godi

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

Amherthnasol

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Rydym yn bwriadu monitro effaith y ffioedd yn barhaus.